

**Cultuurprofielplan
Zernike College**

Januari 2016

Inhoudsopgave

Inhoudsopgave.....	01
Inleiding.....	02
Hoofdstuk 1.....	03
Hoofdstuk 2.....	07
Hoofdstuk 3.....	15
Hoofdstuk 4.....	18
Hoofdstuk 5.....	20
Hoofdstuk 6.....	22

Inleiding

Dit cultuurprofielplan is geschreven om een indruk te geven van het cultuurgehalte op het Zernike College.

Allereerst stellen wij ons voor in hoofdstuk 1.1. In hoofdstuk 1.2 beschrijven wij de situatie van het Zernike College in combinatie met het cultuurprofiel.

In hoofdstuk 2 beschrijven we de huidige situatie van cultuureducatie op het Zernike College.

In hoofdstuk 3 gaan wij in op de samenwerkingspartners waarmee wij als school contact hebben. In hoofdstuk 4 beschrijven we de communicatie wat betreft cultuureducatie op het Zernike College. De voorwaarden waaraan voldaan moet worden om de doelen van cultuureducatie te bereiken, vindt u in hoofdstuk 5. Onder de noemer evaluatie en ontwikkeling lichten wij in hoofdstuk 6 toe hoe cultuurinitiatieven in de laatste jaren zijn gestart en worden de evaluaties van cultuureducatie beschreven.

Ingeborg Abrahamse
Rosanne Bakker
Cultuurcoördinatoren
Januari 2016

Hoofdstuk 1 Schoolportret

1.1 Het Zernike College stelt zich voor

Het Zernike College maakt deel uit van de stichting O2G2. De stichting is ontstaan na de verzelfstandiging van de scholen die voorheen onder het bestuur van de gemeente Groningen vielen. Zij is in januari 2010 van start gegaan met 21 scholen voor het basisonderwijs, drie scholen voor speciaal onderwijs en vijf scholen voor voortgezet onderwijs. Het Zernike College is een school met 3564 aantal leerlingen en 450 personeelsleden. Op de Helperbrink volgen 700 leerlingen het onderwijs, op de Kerklaan volgen 1265 leerlingen het onderwijs.¹

Het Zernike College werkt vanuit de kernwaarden van O2G2²:

- *Verbindend*: wij verbinden ons aan de maatschappelijke omgeving waarin we werken. We maken zichtbaar wat een school doet, welke resultaten deze bereikt en welke maatschappelijke bijdrage de school levert.
- *Betekenisvol*: binnen het openbaar onderwijs kan iedereen zelf betekenis geven aan zijn of haar leven. Het onderwijs respecteert daarom verschillen tussen mensen, achtergronden en levensbeschouwingen.
- *Ontwikkelingsgericht*: iedereen is welkom. Het openbaar onderwijs biedt ruimte aan iedere leerling en aan iedere medewerker om zijn talenten te ontwikkelen, zich te ontplooien en daarbij zijn of haar eigen en unieke karakter vorm te geven.

Daarnaast hanteert het Zernike College de volgende uitgangspunten voor het werken en leren binnen de scholen:

- Het Zernike College biedt openbaar onderwijs voor vmbo, havo en vwo.
- Het Zernike College is voor elke leerling *uitdagerend* door kwalitatief goed onderwijs te bieden met activerende en didactisch gevarieerde onderwijsprogramma's. Het Zernike College biedt een ruim aanbod aan keuzevakken, projecten en taken. Leerlingen worden bediend op het niveau van hun schooladvies. Leerlingen die dat willen, worden extra uitgedaagd op hun talenten. Het Zernike College geeft de leerlingen de juiste kansen om hun talenten maximaal te ontwikkelen. Centraal staan plezier in school en leren, goede prestaties, ontdekken wat je kunt en jezelf kunnen zijn.
- Het Zernike College ziet *keuzes* maken als een belangrijke competentie. In de onderbouw geven we hierin structuur en begeleiding. In de bovenbouw verwachten we meer zelfstandigheid. De groei naar zelfstandigheid van leerlingen staat voorop. Waar nodig geven we leerlingen extra ondersteuning.
- Het Zernike College staat voor een brede *algemene vorming* van alle leerlingen (Bildung), gericht op het ontwikkelen van het vermogen tot moreel oordelen en kritisch denken. Het cultuuronderwijs en de culturele vorming is een belangrijke factor in het onderwijs op het Zernike College.

¹ Zie bijlage 3 'Aantal leerlingen en docenten Zernike College schoolbreed'

² Zie bijlage 22 'Schoolplan Zernike College 2015-2017'

- We leren de leerlingen om *over grenzen* te kijken. De school onderneemt veel initiatieven om de buitenwereld de school binnen te halen en de leerlingen ook buitenschoolse activiteiten te laten verrichten. We bieden hierin bijvoorbeeld het pre-university college, cambridge engels, de CultuurMarathon en excursies aan. De uitwisseling met buitenlandse scholen in de bovenbouw zorgt twee weken lang voor een unieke ervaring. We verkennen de mogelijkheden om nog meer internationaal te werken. We gaan dit de komende jaren ook specifiek verkennen voor het vmbo in samenwerking met het mbo. We zorgen voor een betere aansluiting bij het basisonderwijs, goede doorstroom van onder- naar bovenbouw³ en het vervolgonderwijs in mbo, hbo en universiteit. Tijdens de schooltijd wordt hiermee samengewerkt.
- Het Zernike College kiest voor *kleinschaligheid* binnen herkenbare eenheden. Elke school heeft haar eigen profiel en sfeer. Alle scholen bieden een veilige leef- en leeromgeving, passend bij de leeftijd van de leerlingen. We kiezen voor korte lijnen tussen docent en leerling. De mentor begeleidt de leerling tijdens de schoolloopbaan en is het eerste aanspreekpunt voor ouders. De school beschouwt de ouders als belangrijke pedagogische partners. Ouders zijn actief betrokken bij de school en hebben vertrouwen in de koers.
- Het Zernike College speelt in op de *kwaliteiten en talenten van het personeel*. De inzet en kwaliteit van de medewerkers bepalen de kwaliteit van de school. Het personeel voelt zich betrokken bij de school en bij elkaar en is er primair voor de leerlingen.

Deze uitgangspunten worden in de komende periode per school verwoord tot een heldere missie. De uitgangspunten worden daarna per school verder uitgewerkt en praktisch vormgegeven.

1.2 Beschrijving van de huidige situatie

Met dit cultuurbeleidsplan willen we u als lezer een beeld geven van de wijze waarop cultuur een onderdeel is van, en verweven is in het onderwijs van het Zernike College.

Vanaf het schooljaar 2016-2017 is het Zernike College onderverdeeld in drie scholen met een duidelijk gezicht:⁴

- Het Montessori Vaklyceum: school voor het vmbo
- Het Montessori Lyceum: school voor havo en vwo
- Het Harens Lyceum: school voor vmbo, havo en vwo

Het Montessori Vaklyceum is gevestigd op de locatie Vondellaan en Van Iddekingeweg in Groningen.

Het Montessori Lyceum is gevestigd op de locatie Helperbrink in Groningen, jaar 1,2 en 3 en op de locatie Kerklaan in Haren, bovenbouw havo en vwo.

Het Harens Lyceum is gevestigd in Zuidlaren en op de Rummerinkhof in Haren, voor jaar 1,2 en 3. Voor de bovenbouw havo en vwo is het Harens Lyceum gevestigd op de Kerklaan in Haren.

De schooljaren 2015/2016 en 2016/2017 zijn een transitieperiode waarbij het Zernike College van één school met diverse locaties naar drie scholen gaat. De visitatie van de

³ Zie bijlage 19 'Rapportage aansluiting ob bb 2014/2015 v 2015/2016'

⁴ Zie bijlage 21 'Schoolgids Zernike College 2015/2016'

Cultuurprofielscholen valt in deze transitieperiode. We gaan bij deze visitatie uit van de bestaande situatie zoals die bekend is bij de Vereniging Cultuurprofielscholen:

- Locatie Helperbrink, onderbouw Montessori, vmbo, havo en vwo jaar 1,2 en 3
- Locatie Kerklaan, onderbouw A+, jaar 1,2 en 3, bovenbouw Montessori, bovenbouw studiehuis, havo en vwo jaar 4,5 en 6

Op beide locaties is het cultuurprofiel sterk aanwezig en vormt mede een brug tussen de onderbouw op de Helperbrink en de bovenbouw aan de Kerklaan. De verbindende brug wordt, met name gevormd door de drie kunstvakken; kunst beeldend, kunst drama en kunst muziek, waarin examen gedaan wordt, de CultuurMarathon, de Internationalisering en International Day.

1.3.1 Visie op cultuureducatie

Hieronder staat de visie op cultuur beschreven door de cultuurcoördinatoren. Deze visie is ontstaan na het tweejarige scholingstraject 'Cultuur als Proces' van 2013-2015 die door een groep docenten van diverse vakken en diverse locaties is gevolgd.⁵

♥ VOOR CULTUUR

Cultuur is een voortdurend proces. Het is alles wat mensen maken, denken en doen. Het is de manier waarop mensen met hun herinnering betekenis geven aan de omgeving.

Het is de taak van ons als onderwijsgevers om de cultuur van de leerling goed in kaart te brengen alsmede een keuze te maken voor de mate van aansluiting bij de belevingswereld van de leerling.

Het uitgangspunt hierbij is dat er op de één of andere manier herkenning moet zijn bij de leerling, want, zo laat de structuur van cultuur ook zien, iets nieuws kan uitsluitend begrepen worden in het licht van het bekende. We zetten ons geheugen in om nieuwe, meer of minder afwijkende ervaringen te begrijpen.

De kunstvakken op het Zernike College hebben, net als de andere vakken, een cognitieve waarde en bieden daarnaast een belangrijke bijdrage aan een groter vormend geheel: het cultureel zelfbewustzijn. Dit is de manier waarop leerlingen reflecteren op hun eigen en andermans cultuur. Alle vakken, en dan met name de cultuurvakken als kunst, filosofie, talen, geschiedenis en maatschappijwetenschappen dragen gezamenlijk bij aan de ontwikkeling van het cultureel zelfbewustzijn van onze leerlingen.

Zo bieden we elke leerling een basis van cultuur aan om een wereldburger te worden en zich bewust te worden van wie hij of zij is en in welke omgeving hij of zij leeft. Het is een manier om de leerlingen leren zich te uiten, verdraagzaamheid te leren, creatief en innovatief te leren denken. Deze basis is daarmee een onlosmakelijk onderdeel van vorming/Bildung zoals we die voorstaan. Daarnaast kan elke leerling zelf keuzes maken om zich verder te specialiseren in cultuur. Met dit pakket aan cultuur geven leerlingen betekenis aan de andere vakken op school. Zo ontwikkelt elke leerling steeds meer zijn of haar eigen zelfbeeld en geeft betekenis aan zijn of haar handelen.

Het Zernike College kiest ervoor cultuur in de breedte en diepte aan te bieden. Dat doen we omdat we een bijdrage willen leveren aan de culturele ontwikkeling van elke leerling. Extra getalenteerde leerlingen bieden we de mogelijkheid hun talenten verder uit te bouwen en te ontdekken. Daarbij zoeken we gericht samenwerking met het HBO-kunstvakonderwijs en de noordelijke creatieve industrie.

1.3.2 Missie

De missie van de cultuurcoördinatoren is om deze visie onder de kunstvaksecties verder te verspreiden. Hierin is een rol weggelegd voor de ambassadeurs, de docenten die hebben deelgenomen aan het traject 'cultuur als proces'. Daarnaast kan deze visie en het kader dat erachter ligt, gebruikt worden om lessen te ontwikkelen binnen de kunstvakken.

⁵ Zie bijlage 7 'Cultuur als proces projectplan'

Hoofdstuk 2 Cultuureducatie in de programmering

Hieronder beschrijven wij per cultuurprofielgoal hoe cultuureducatie terugkomt in ons onderwijs. Zo willen we laten zien hoe de visie vertaald wordt naar de praktijk. We willen de samenhang tussen de kunstvakken en niet-kunstvakken laten zien. Daarnaast wordt er benadrukt welke samenhang bijzondere activiteiten hebben met ons lesprogramma.

Cultuurprofielgoal: de leerling kan expressie- en presentatievormen (aangeleerd bij de kunstvakken) toepassen bij de niet-kunstvakken.

Binnen het vak drama wordt uitgebreid aandacht besteed aan expressie- en presentatievormen. Via het scholingstraject 'cultuur als proces' hebben diverse dramadocenten een doorlopende leerlijn voor opgesteld.⁶ Daarnaast zijn er diverse niet-kunstvakken die deze dramatische werkvormen gebruiken tijdens hun lessen:

- bij de ateliers op de Montessori wordt deze bijvoorbeeld ingezet als presentatievorm ter afsluiting van een atelier⁷
- bij de A+ tijdens de maatschappelijke stage als afsluiting van de stage een verwerking in theater gemaakt door leerlingen

Cultuurprofielgoal: de leerling kan beelden in de media herkennen, beschrijven, analyseren, interpreteren, hanteren en becommentariëren.

- In de bovenbouw wordt bij het vak ckv veelvuldig gekeken naar beelden uit onze cultuur en naar welke betekenis deze beelden hebben voor onszelf en de ander.
- Bij het vak maatschappijwetenschappen wordt vanuit een wetenschappelijk kader naar de huidige media gekeken.
- Bij kunst algemeen komt dit profielgoal in elke les aan bod⁸, omdat dit vak in dienst staat van het herkennen, beschrijven, analyseren en interpreteren van kunstbronnen.

Elke leerling in de bovenbouw krijgt het vak ckv, de andere vakken zijn optioneel.

Cultuurprofielgoal: de leerling kan sporen van verleden en cultureel erfgoed herkennen, beschouwen, analyseren, interpreteren en becommentariëren.

- Bij het vak cultuur in de onderbouw A+ krijgen de leerlingen regelmatig lesstof aangeboden over cultureel erfgoed.
- Bij ckv wordt in jaar 4 gedurende een periode het thema cultureel erfgoed behandeld. Wij werken daartoe samen met de Groninger Archieven waar de leerlingen onderzoek plegen.

Cultuurprofielgoal: de leerling kan het verband leggen tussen de toegepaste kunsten en de beroepssectoren.

- In de lessen kunst beeldend wordt de relatie gelegd met het beroepenveld. Kunstenaars komen vertellen over hun eigen werk en begeleiden daarna leerlingen.
- Bij kunst muziek geeft een band of muzikant een workshop en start met voorbeelden uit de eigen praktijk.

Cultuurprofielgoal: de leerling kan kenmerken van kunststijlen en kunstperioden in de kunst

⁶ Zie bijlage 7 'Cultuur als Proces'

⁷ Zie bijlage 4 'Ateliers Montessori OB informatie onze vakken' en bijlage 5 'Atelier Montessori OB regulier jaarrooster 2015/2016'

⁸ Zie bijlage 27, 'Voorbeeld kua les – Cultuur van het moderne kernconcepten'

en cultuurgeschiedenis benoemen, herkennen, hanteren.

In de onderbouw wordt bij de vakken tekenen, beeldende vorming, drama en muziek theorie aangeboden.

- Bij drama wordt bijvoorbeeld eerst ingegaan op de theorie van het Aristoteles model, vervolgens schrijven de leerlingen zelf een scene volgens dit model en voeren dit op.
- Bij muziek wordt regelmatig theorie behandeld en teruggevraagd in toetsen.
- Bij beeldende vorming zoekt de leerling door middel van een inspiratieverslag naar kunstenaars die bij zijn of haar gekozen thema passen en onderzoekt deze.
- Bij het vak cultuur in de A+ doorgronden de leerlingen de zoektocht van Mondriaan naar abstractie in een hoorcollege, waarop zij zelf aan de slag gaan met deze zoektocht. Het vak Kunst Algemeen geeft uitgebreid aandacht aan dit cultuurprofielgoal. Daarnaast bieden de vakdocenten van Kunst Beeldend, Kunst Drama en Kunst Muziek binnen hun lessen theorie aan die aansluit bij diverse kunststromingen en stijlen.

Cultuurprofielgoal: *de leerling kan omgaan met culturele diversiteit en hierbij van verschillende culturen in de samenleving aspecten van kunst en cultuur herkennen, benoemen en hanteren.*

Cultuurprofielgoal: *de leerling kan het verband leggen tussen subcultuur, urban culture en eigen identiteit.*

- In de Montessori onderbouw wordt in leerjaar 1 voor elke leerling het atelier 'Andere Culturen' aangeboden. Hierin komen de leerlingen in aanraking met de diversiteit in onze samenleving en bezoeken ze een kerk en een moskee.
- In leerjaar 2 krijgen zij het atelier 'Mensenrechten', gericht op de verschillen in culturen gericht op dit onderwerp in relatie tot henzelf.
- In de vierdaagse CultuurMarathon⁹ kunnen leerlingen er mede voor kiezen workshops te doen die te maken hebben met culturele diversiteit zoals hip hop, urban dance.
- Binnen het vak kunst algemeen krijgen de leerlingen in Havo 5 en Atheneum 6 een onderzoeksopdracht over diverse jongerenculturen.

Cultuurprofielgoal: *de leerling kan zich een beeld vormen van de loopbaanmogelijkheden in de creatieve industrie.*

De docenten in de bovenbouw vinden de relatie met het aankomende werkveld belangrijk. Zij

⁹ Zie bijlage 8 'CultuurMarathon evaluatie', bijlage 8a 'CultuurMarathon verhaal leerling' en bijlage 8b 'CultuurMarathon boekje 2016'

laten de leerling kennismaken met diverse kunstenaars, instellingen en deskundigen uit het werkveld.

- De vaksectie muziek werkt nauw samen met het Prins Claus Conservatorium en bereidt leerlingen voor op deze opleiding.

De docenten kunst beeldend nodigen regelmatig gastdocenten uit in hun les.

- In periode 1 in het schooljaar 2015-16 was Alexandra van Thiel, realistisch schilder, op bezoek. Zij vertelde over haar beroep en hoe een stilleven op te bouwen, en hielp de leerlingen hiermee. Nico Gerbenzon, docent Minerva, was twee jaar geleden te gast, om te vertellen over zijn beroep als zelfstandig kunstenaar. Vorig jaar was dit Mathieu Keuter.

Cultuurprofielgoal: de leerling kan een kunstdossier en/of portfolio samenstellen, inrichten, presenteren en er een toelichting op geven.

- Alle leerlingen die het vak 'beeldend' of 'tekenen' in de onderbouw volgen en de leerlingen van de kunst en cultuurstroom¹⁰, hebben een dummy/schetsboek.
- Bij het vak ckv houden de leerlingen een eigen kunstdossier bij in de vorm van een map, zij presenteren ook regelmatig hun opdrachten in de les.
Bij het vak kunst beeldend in de bovenbouw is de dummy een belangrijk onderdeel van de lessen. Het wordt gezien als een persoonlijk dagboek/proces waarin geschetst wordt, het logboek bijgehouden wordt van elke les en waarin foto's komen van het werkproces.

Onze ambitie wat betreft dit profielgoal is dat onderbouwleerlingen in Magister de mogelijkheid krijgen om de culturele activiteiten, workshops, door middel van tekst, foto's en werken te verzamelen.

Dit kan door de mentor worden begeleid. Zo ontstaat er een digitaal leerling-portfolio voor/door de leerlingen in de onderbouw. Als de leerling in de bovenbouw komt, kan dit worden uitgeprint, dit kan het startpunt voor de ckv- lessen worden. De ckv-docent heeft zo een idee wie de leerling is. Hier kan dan qua thematiek en begeleiding op ingespeeld worden.

Cultuurprofielgoal: de leerling kent het culturele landschap van de school en zijn of haar leefomgeving en voelt zich vrij hieraan deel te nemen.

In januari 2015 heeft de onderwijsinspectie geconstateerd dat op onze school een prettige en veilige sfeer heerst. Dit werd in de gesprekken met leerlingen bevestigd. In een jaarlijkse enquête van de onderzoeksgroep komt elke keer naar voren dat 95% van de leerlingen zich veilig voelt op school. Op onze school is een leerlingenraad, hierin zit een afgevaardigde groep leerlingen van de school. Deze groep heeft hebben regelmatig overleg met de vestigingsdirecteur en/of een teamleider.

Het culturele landschap van de school is voor onze leerlingen herkenbaar.

- Werkstukken worden geëxposeerd in de school.
- Voor de nieuwe locatie Kerklaan zijn er plannen om een muurschildering te maken door leerlingen.
- Er zijn regelmatig optredens van drama en muziek in de school.

¹⁰ Zie bijlage 12a/b/c/d/e 'Over de kunst en cultuurstroom'

Cultuurprofielgoal: leerlingen kunnen de talen van alle vier de verschillende kunstdisciplines (beeldend, muziek, dans en drama/theater) verstaan en hanteren.

In de onderbouw wordt bij de diverse kunstvakken de taal van het vak gekoppeld aan een praktijkopdracht.

- Bij kunst beeldend wordt er een les over compositie gestart met een presentatie over hoe dit in je dagelijks leven zichtbaar is en welke begrippen hierbij horen.
- Vervolgens passen leerlingen deze theorie toe in een beeldende verwerking.
- Bij ckv krijgen alle leerlingen door middel van theorie, reflectieformulieren en opdrachten de taal mee.
- Bij kunst algemeen wordt sterk ingezet op de discipline opdrachten: elke periode bezoekt een leerling een dans- of theatervoorstelling, film, concert, museumbezoek, met daaropvolgend een opdracht waarin de leerling met de taal van deze discipline een verwerking maakt.
- Ter voorbereiding op het examen wordt in periode 3 aandacht besteed aan de taal van de diverse disciplines.

Ordering inhoud: het programma is op schoolniveau geordend rond thema's, kernconcepten, probleemstellingen, vaardigheden, stijlperioden, leerlijn Cultuur in de Spiegel.

De ordening van de inhoud van de lesprogramma's is per vak verschillend. Als overkoepelend geheel hebben wij gekozen voor 'cultuur als proces' om zo kritisch naar je lesinhoud en leerlijn te kijken.

- Op de Montessori onderbouw bij tekenen en drama is de inhoud gebaseerd op technieken en vaardigheden
- Het vak cultuur op de onderbouw atheneum+ heeft de volgende indeling: jaar 1 'ik en mijn cultuur', jaar 2 'ik en Europa' en jaar 3 'ik en de wereld'. De opdrachten worden vanuit deze thema's aangeboden
- In de bovenbouw bij kunst beeldend is de inhoud gericht op thema's en procesmatig werken
- Bij kunst algemeen in de bovenbouw wordt vanuit de examenthema's gewerkt

Ordering inhoud: de inhoud en planning van het kunst- en cultuurprogramma worden voor een groot deel door de kunstvakken gezamenlijk vormgegeven.

Er zijn vanuit de school diverse overlegmomenten per jaar vastgesteld om binnen de vaksecties, maar ook gezamenlijk na te denken over de vormgeving en inhoud van ons

kunst- en cultuuronderwijs. Zo zijn er een aantal keren per jaar sectievergaderingen per locatie, maar ook sectiebrede vergaderingen met alle locaties. Dit jaar staat het schrijven/herijken van het vakwerkplan centraal.

Ordering inhoud: *de inhoud en de planning van het kunst- en cultuurprogramma in de onderbouw vormen de basis voor de bovenbouw (doorlopende leerlijn).*

- Bij beeldend: in de onderbouw wordt vooral lesgegeven in de kennis over de materialen en technieken. In de bovenbouw kan deze in dienst gezet worden van het eigen proces.
- Bij drama: jaar één is vooral gericht op spelplezier, jaar twee: naar elkaar kijken en scène opbouwen, jaar drie is gericht op spelkwaliteit en theatraliteit, die aansluiten op de keuze naar de bovenbouw. Daar wordt gepoogd het spelniveau dusdanig hoog te krijgen dat een vervolgopleiding speltechnisch gezien mogelijk is.
- Bij muziek: de doorlopende leerlijn is vooral gebaseerd op spelen. In de onderbouw ligt het accent op speelsvaardigheden en in de bovenbouw op creativiteit en expressiviteit.

Ordering inhoud: *de inhoud en planning van het kunst- en cultuurprogramma in de bovenbouw grijpen vloeiend terug op het programma in de onderbouw (doorlopende leerlijn).*

- Bij kunst beeldend wordt in de onderbouw de kijkwijzer beeldbeschouwing aangeleerd zodat deze in de bovenbouw als 'normaal' wordt gezien en kan worden ingezet waar nodig. In de onderbouw wordt het gebruik van een dummy aangeleerd zodat in de bovenbouw dit zelfstandig gebeurt zonder begeleiding. Daarnaast zijn het gebruik van diverse materialen en technieken in de bovenbouw vanzelfsprekend.

Ordering en inhoud: de inhoud en de planning van het kunst- en cultuurprogramma zijn aansluitend op de geestelijke en fysieke ontwikkeling van het jonge kind opgebouwd en vormgegeven.

Wij geven les aan de hand van thema's of onderwerpen die aansluiten bij de belevingswereld van de leerlingen.

- Op de Montessori onderbouw in jaar 1 krijgen de leerlingen het atelier 'Wie ben ik'? In dit atelier ontdekken leerlingen wie zij zijn en wie hun medeleerlingen zijn.

Ordering inhoud: *op vaste momenten van teruggrijpen en herhalen van de stof na, ligt het accent op een lineair geordend aanbod van de lesstof.*

Zoals hiervoor al genoemd is het aanbod in de bovenbouw aansluitend op de inhoud van de onderbouw. Daarnaast wordt in de onderbouw en bovenbouw een keuze gemaakt in opbouw, gebaseerd op de belevingswereld van de leerling.

Ordering inhoud: *de inhoud en planning van het kunst- en cultuurprogramma zijn opgebouwd volgens*

1. *Authentiek Leren*
2. *Het kader dat door Cultuur in de Spiegel is ontwikkeld*
3. *Kunstvakken worden afzonderlijk en onafhankelijk van elkaar gegeven*

Op het Zernike College is de inhoud en planning deels gebaseerd op het kader van Cultuur in de Spiegel. Door ons studietraject 'cultuur als proces' heeft een deel van de kunstvakdocenten zich dit kader eigen gemaakt en past dit toe in het onderwijs. Deze docenten worden als ambassadeurs ingezet bij de sectievergaderingen om zo bij nadenksessies dit kader toe te passen. Op deze wijze vindt onderlinge kennisdeling plaats. Wij zien 'cultuur als proces' als een soort paraplu of kapstok, een raamwerk waaraan je al je onderwijsconcepten en thema's kan hangen.

Een groot deel van het programma en onze leerdoelen wordt gerealiseerd in vakoverstijgende projecten, evenementen of door vakdoorbrekende roosteropbouw of lessen.

- Ons onderwijs kenmerkt zich door een paar bijzondere elementen die vakoverstijgend zijn. Zo hebben wij de CultuurMarathon in de onderbouw, een speciaal georganiseerde week met meer dan 200 cultuur- en sportworkshops waaruit de leerlingen een keuze kunnen maken. Gedurende vier dagen hebben zij geen gewone lessen maar alleen zelf gekozen workshops.
- Bij de kunst en cultuur stroom en in de reguliere Montessori nemen de ateliers een belangrijke plek in binnen het onderwijs. Elke week volgen de leerlingen een atelier van twee lessen. Hier wordt vanuit een thema gewerkt dat vakoverstijgend wordt aangeboden.
- In de bovenbouw hebben wij een aantal vakken die werken met vakoverstijgende projecten. Dit zijn vakken 2FM, studium generale en de profielwerkstukbegeleiding.
- In de bovenbouw zijn er voor de vierde en vijfde klassers speciale ckv-workshop middagen. Het lesprogramma vervalt dan en leerlingen volgen workshops van hun eigen keuze.

In het programma zijn aparte kunst- en cultuurklassen opgenomen.

- Eén van de ambities uit het vorige cultuurprofielplan was het opzetten van een kunst en cultuurstroom, deze is uitgewerkt in het Montessori-onderwijs. De kunstvakken nemen een centrale rol in binnen deze stroom. Zo worden de ateliers vanuit een kunstvak georganiseerd waaraan andere vakken gekoppeld worden.

- In de Atheneum+ onderbouw krijgen de leerlingen het vak cultuur en in de bovenbouw kunnen zij het vak Cultuur en Wetenschap kiezen. Montessori-leerlingen mogen dit vak eveneens volgen.¹¹

Culturele activiteiten zijn een samenhangend onderdeel van het curriculum van de school. Wij hebben op elke locatie een cultuuraanlager.¹² Deze is verantwoordelijk voor het organiseren van de culturele activiteiten en kiest de culturele activiteiten zorgvuldig uit op basis van aansluiting bij de leerstof en de leerling.¹³

- Een culturele activiteit die aansluit bij het thema in de ateliers op de Helperbrink en het bezoek aan Noorderlicht, hetgeen aansluit bij een opdracht over fotografie bij tekenen op de onderbouw.

We bieden leerlingen vrije ruimte om zelfstandig, individueel of in groepen te werken in ateliers of studio's.

Er heerst op school een open en uitnodigende sfeer; leerlingen zijn altijd welkom als ze zich ergens in willen verdiepen.

- Op de Helperbrink is er keuzewerktijd, daarin kunnen leerlingen voor extra ondersteuning of verdieping kiezen bij de vakken.
- Het lokaal/de studio's van het vak muziek op de Helperbrink en de Kerklaan zijn in de pauzes en na de lessen vrij toegankelijk voor leerlingen die samen willen oefenen voor bepaalde nummers of een optreden.
- In vrije tijd of tussenuren maken regelmatig leerlingen bij kunst beeldend in de bovenbouw gebruik van het lokaal om te werken aan hun eindwerkstuk.
- In de bovenbouw zijn er keuzelessen. De leerlingen kunnen per periode kiezen voor ondersteuning of verdieping bij de vakken.

Naast het reguliere aanbod bieden we leerlingen die geïnteresseerd zijn in kunst en cultuur verdiepmogelijkheden in de vorm van atelierlessen of workshops.

- Bij ckv in klas 4 en 5 kiest de leerling bij het thema 'de smaak' en 'de rebel' zijn eigen workshops.
- In de vijfde klas van het vwo verdiepen leerlingen zich in onderwerpen die ze zelf interessant vinden.

De ontwikkeling van de leerlingen is een gezamenlijke verantwoordelijkheid van alle kunstvakken; een leerlingvolgsysteem/portfolio maakt dit uitvoerbaar.

Bij de kunst en cultuurstroom in de Montessori onderbouw hebben alle leerlingen een dummy of werkboek. Hierin doen zij verslag van alle activiteiten, maar dit is ook een persoonlijk dagboek waarin gedacht en gedaan mag worden.

Bij bijna alle vakken kunnen leerlingen ervoor kiezen hun opdrachten en werkstukken in een vakoverstijgende aanpak uit te voeren.

- In de Montessori onderbouw komt de vakoverstijgende aanpak rijkelijk naar voren bij de ateliers: daar wordt een thema vanuit meerdere vakken benaderd. Hier wordt dus de vakoverstijgende aanpak heel duidelijk in een vorm geplaatst.
- In de onderbouw atheneum+ zie je dat vakken regelmatig samenwerken met elkaar. Zo wordt er bijvoorbeeld bij wiskunde en cultuur in jaar 2 samen aan het thema gulden snede gewerkt en bij engels en drama in jaar 3 met het thema Shakespeare.

¹¹ Zie bijlage 9 'Cultuur en Wetenschap'

¹² Zie bijlage 24 'Taakomschrijving cultuuraanlager'

¹³ Zie bijlage 17 'Overzicht culturele activiteiten Kerklaan 2014/2016' en bijlage 18 'Overzicht culturele activiteiten Helperbrink 2014/2016'

- In de bovenbouw is er het vak 2FM voor havo 4 en 5 Harens Lyceum en studium generale voor vwo 4 en 5 Montessori.¹⁴

De behaalde resultaten en vorderingen van leerlingen bij de kunstvakken wegen gelijkwaardig mee in de totaalbeoordeling.

De kernvakken nederlands, engels en wiskunde vormen de centrale vakken, de kunstvakken en de andere vakken tellen gelijkwaardig mee bij bevordering naar het volgende schooljaar: voor elke leerling en elk leerjaar.

Het programma wordt voor een deel – mede – verzorgd door partijen buiten de school (vakmensen, ouders, organisaties of onderwijsinstellingen).

Het Zernike College heeft een goede samenwerking met diverse externe instellingen. Vaak zijn dit samenwerkingsverbanden op lange termijn.

- Er wordt heel duidelijk een beroep gedaan op partijen buiten de school tijdens de CultuurMarathon, er worden dan immers, zoals eerder vermeld, meer dan 200 workshops aangeboden.
- Tijdens de workshops bij ckv worden externe partners gevraagd: zoals een graffiti/street art kunstenaar, dansers, mode ontwerpers, etc.

Het inhuren van externe professionals tijdens de vaklessen vinden wij belangrijk.

- Bij het vak muziek wordt regelmatig een expert ingehuurd die aansluit bij het thema, bijvoorbeeld een singer songwriter.
- Bij het kunst beeldend wordt een realistische schilder uit Haren uitgenodigd om de leerlingen te begeleiden tijdens het schilderen van een stilleven.¹⁵

¹⁴ Zie bijlage 25a/b/c '2FM'

¹⁵ Zie bijlage 20 'Samenwerkingspartners'

Hoofdstuk 3 Samenwerkingspartners

Het Zernike College heeft op cultureel gebied samenwerkingsverbanden met verschillende vervolgopleidingen: de Rijksuniversiteit Groningen, Hanzehogeschool Groningen, culturele instellingen, gemeenten en kunstenaars.¹⁶

Het Zernike College benadert verschillende culturele instellingen, scholen en kunstenaars om een actieve bijdrage te leveren aan ons kunst- en cultuuronderwijs. Wij overleggen met deze partners, waar het aanbod ons onderwijs kan versterken en/of verrijken. We streven daarbij naar structurele programmatische samenwerking.

Het gebeurt met regelmaat dat een culturele instelling een deel van ons kunst- en cultuuronderwijs verzorgt.

- Bij een atelierproject komt een kunstenaar via het Centrum Beeldende Kunst op school om in samenwerking met de docent een aantal lessen te verzorgen.
- Bij de kunst en cultuurstroom wordt het atelier muziek door de muziekgroep Gauguin verzorgd. Hierbij krijgen de leerlingen kennis over de componisten op diverse manieren: opzoeken van informatie, luisteren naar hun muziek, luisteren naar de informatie van de musici.

Afhankelijk van het aanbod van culturele instellingen kijken we regelmatig naar het programma en kijken we of dit past in ons jaarprogramma. We werken bijvoorbeeld dit schooljaar samen met de mensen van 'Five days to dance'. Dit past in ons kunst en cultuurprogramma, omdat we ieder jaar een dansatelier doen. Dans bieden we niet als vak aan maar wel als atelier, dit omdat we de vaardigheden die leerlingen leren door dans belangrijk vinden. Daarnaast kunnen leerlingen kiezen voor een discipline die normaal niet in het lesprogramma voorkomt.

De verschillende workshops en projecten leveren door deel te zijn van het curriculum een bijdrage aan en een bredere ondersteuning van de verschillende vakken.

De ambitie is om samenwerking met de creatieve industrie verder te verdiepen en het aanbod en de keuze voor de samenwerking passend te maken binnen de ingezette doorlopende leerlijn. Een voorbeeld hiervan is de prille samenwerking met De Biotoop, een kunstenaarsvestiging schuin tegenover de school, Onedayartist en de school. Het plan is om vanuit de ideeën van Cultuur in de Spiegel deze bovengenoemde samenwerking een project passend binnen CKV en het technasium te ontwikkelen. Een ander voorbeeld is om de samenwerking op te zoeken met het bedrijf Dizain gevestigd in de Euroborg. Voor deze genoemde projecten is een subsidie bij de Vereniging Cultuur Profiel Scholen aangevraagd en gehonoreerd.¹⁷

We zijn alert op datgene wat culturele instellingen aanbieden. Wanneer het aanbod aansluit bij het binnenschoolse programma zoeken we verbinding. We zijn hier pro actief in: zo hebben we vorig jaar geprobeerd met een culturele instelling: Club Guy en Roni een dansproject op te starten. Vanuit dit project zijn we ingestapt in het project '5 Days to dance'.¹⁸

Het Zernike College werkt samen met vervolgopleidingen in de kunstsector. Wij zijn een geaccrediteerde opleidingsschool¹⁹ en verzorgen stageplekken in de onder- en bovenbouw

¹⁶ Zie bijlage 20 'Samenwerkingspartners'

¹⁷ Zie bijlage 1 'Aanvraag subsidie VCPS Creative Industry Biotoop en Zernike College' en bijlage 1a 'HCD 2015 01 Zernike College Haren' en bijlage 2a HCD 2015 12 Zernike College Groningen'

¹⁸ Zie bijlage 10 '5 days to dance projectplan' en bijlage 10a '5 days to dance projectaanvraag financieel'

¹⁹ Zie bijlage 15 'Opleidingsschool'

voor de Noordelijke Hogeschool Leeuwarden, het Prins Claus Conservatorium en de Academie Minerva. Naast het leren lesgeven mogen de studenten workshops geven tijdens de CultuurMarathon.

Cultuurcoördinator Rosanne Bakker heeft zitting in de Werkveld Advies Raad van de Academie Minerva en Ingeborg Abrahamse heeft zitting in de Werkveld Advies Commissie van de Master Kunsteducatie. Wij worden als school vaker benaderd als beoordelaar of extern deskundige. Rosanne en Ingeborg beoordelen scripties van de eindexamenleerlingen Docent Beeldende Kunst en Vormgeving. Rosanne is door Academie Minerva ingezet om op Stad en Esch in Meppel mee te werken aan een programma van Kunstvakken oude stijl naar Kunstvakken nieuwe stijl.

Het Zernike College heeft samen met het Reitdiep College in het schooljaar 2014 het initiatief genomen om met Academie Minerva een intervisie groep te starten. Uitgangspunt bij deze intervisiegroep is het niveau van de kunst algemeen examens: Hoe krijgen we onze leerlingen inhoudelijk nog beter voorbereid op kunst algemeen examens. Steeds meer docenten uit de regio nemen deel aan deze intervisie.

Een ander voorbeeld van samenwerken is dat onze eindexamenleerlingen kunst beeldend hun eindexamenexpositie afgelopen twee jaar in Minerva hebben tentoongesteld. Dit is in samenwerking met de docenten afdeling van Minerva gegaan. De studenten van het derde jaar begeleiden de leerlingen met het inrichten van de expositie en hebben daarna een werkbespreking met de leerlingen. Na afloop werd de expositie feestelijk geopend door het hoofd van de afdeling docenten opleiding Minerva en de rector of vestigingsdirecteur van de school.

Naast de contacten met culturele instellingen heeft het Zernike College contact met een groot aantal individuele kunstenaars. Zij worden ter verdieping in het lesprogramma ingezet. Alexandra van Thiel, kunstenares uit Haren, legt bijvoorbeeld leerlingen van havo 4 haar specialisatie uit hoe zij kleuren mengt. Hierbij laat zij haar eigen werk zien en vertelt zij over haar beroep als kunstenaar. Daarna begeleidt zij leerlingen bij het opbouwen van het stilleven. In de bovenbouw krijgen ckv-leerlingen eens per jaar een workshop van een kunstenaar over zijn/haar kunstdiscipline en tijdens de CultuurMarathon bieden de culturele instellingen en kunstenaars hun kennis via verschillende workshops aan.

Zie voor de samenwerking met het Prins Claus Conservatorium de bijlage.²⁰

De verschillende samenwerkingsprojecten worden met regelmaat tegen het licht gehouden. De CultuurMarathon is hier een voorbeeld van. Via de VO Spiegel krijgen de workshopdocenten en de leerlingen de kans om te reflecteren op de workshops. Tijdens de CultuurMarathon zelf laten we leerlingen en docenten de workshops via vooropgestelde vragen evalueren.²¹

Het is onze ambitie om onze samenwerking met Academie Minerva, Prins Claus Conservatorium uit te breiden.

Een eerdere ambitie was om DaMu school te worden, dit als vervolg van de grote samenwerking tussen het Prins Claus Conservatorium en onze school. Deze ambitie is bereikt en we zijn trots nu tot een van de twaalf DAMU-scholen in Nederland te behoren.²²

Ons uitgangspunt is om kunstenaars te betrekken bij het kunstonderwijs, zodat de wereld buiten school met de wereld binnen school wordt verbonden. De nieuwe locatie ligt tegenover de culturele broedplaats Biotoop, waarmee we gaan samenwerken. We willen de kunstenaars de klas in halen maar ook de leerlingen kennis laten maken met de werkplekken van de kunstenaars/vormgevers.

De eerste stappen van samenwerking met de Biotoop zijn al gezet. Tijdens de officiële opening van het gebouw Kerklaan zijn er vijf workshops in de Biotoop waar onze leerlingen heen zijn geweest. Daarnaast werken we aan een project met de creative industry en wordt er een plan gemaakt om met de Biotoop, het Zernike College een samenwerkingsproject op te zetten vanuit de vakken ckv en technasium. Hierbij is ons uitgangspunt dat het moet passen binnen de doorlopende leerlijn. Graag werken we vanuit de ideeën die we vast hebben gelegd vanuit het projectplan Cultuur als Proces. De samenwerking dient duidelijk omschreven te zijn en te vallen binnen de omschrijving van een project, leerplan of het schoolplan.

²⁰ Zie bijlage 13g 'Samenwerking PCC-Zernike College'

²¹ Zie bijlage 8 'Cultuurmarathon Evaluatie'

²² Zie bijlage 13a/b/c/d/e/f/g 'Muzieksectie'

Hoofdstuk 4 Communicatie

Op de website²³ van de school onder het kopje 'nieuws'²⁴ is het nieuws van de locaties te vinden. Deze plek wordt regelmatig opgefrist met actuele culturele activiteiten die worden ondernomen door de leerlingen van de verschillende locaties. Onder het kopje 'kunst en cultuur' in het menu van het Montessori Lyceum²⁵ en het Harens Lyceum²⁶ is informatie over dit onderwerp te vinden.

De organisatie van de cultuurcoördinatoren en cultuuraanjagers is als volgt: er zijn twee cultuurcoördinatoren schoolbreed en per locatie een cultuuraanjager. De cultuurcoördinatoren schoolbreed hebben alle locaties van het Zernike College onder hun hoede.²⁷

De cultuurcoördinatoren zijn:

- Rosanne Bakker
- Ingeborg Abrahamse

De cultuuraanjagers per locatie zijn:

- Groningen Helperbrink: Jayanne Reddy (cultuurprofielschool)
- Haren Kerklaan: Siska Pater (cultuurprofielschool)
- Zuidlaren: Anne Minkes
- Rummerinkhof: Maaïke Homan
- Groningen Zuid Vondellaan: Heleen Mulder
- Groningen Zuid van Iddekingeweg: Oebele Wijnalda

Met de cultuurcoördinatoren en cultuuraanjagers is de ontwikkeling en uitvoering van het cultuuronderwijs verankerd in de organisatie en fijnmazig aanwezig op alle locaties.

De cultuuraanjagers worden geïnformeerd over de verschillende projecten, vernieuwingen of ander nieuws, door de cultuurcoördinatoren en ook andersom. Af en toe zijn er bijeenkomsten voor de cultuuraanjagers, waarbij ervaringen worden uitgewisseld en kennis wordt gedeeld. Ook is er aandacht voor nieuwe projecten, tentoonstellingen en het aanbod van de culturele instellingen. Elke locatieverantwoordelijke kijkt wat er vanuit het aanbod per locatie mogelijk is.

Via de cultuurcoördinatoren en de cultuuraanjagers wordt het onderwerp kunst en cultuur ter sprake gebracht bij de vestigingsdirecteuren. Het traject cultuur als proces is gestart na het schrijven van een projectplan. Dit projectplan is door de cultuurcoördinatoren en Astrid Rass geschreven. Dit is in de kerndirectie besproken en tussentijds geëvalueerd. Het schooljaar 2013/2014 en 2014/2015 is dit projectplan uitgevoerd door Astrid Rass. Het project wordt nog geëvalueerd met de directie, nadat Astrid Rass haar evaluatierapport heeft geschreven.

Andere docenten die bij het cultuurprofiel zijn betrokken zijn onder andere:

Hinke van der Veer: zij is coördinator van de Kunst en Cultuurstroom, zie voor deze stroom de bijlage.²⁸

²³ www.zernike.nl

²⁴ <http://www.harenslyceum.nl/nieuws/index.html> en

<http://www.montessorilyceumgroningen.nl/nieuws/index.html>

²⁵ <http://www.montessorilyceumgroningen.nl/onzeschool/kunstencultuur.html>

²⁶ <http://www.harenslyceum.nl/kunstencultuur.html>

²⁷ Zie bijlage 23 'Taken cultuurcoördinator' en bijlage 24 'Taken cultuuraanjager'

²⁸ Zie bijlage 12a/b/c/d/e 'Kunst en Cultuurstroom'

Jos Smit is coördinator atelieruren op de Helperbrink, hij en zijn team geven de ateliers op de Helperbrink vorm. Onderdeel hiervan zijn de ateliers kunst.²⁹

De ambitie van het Zernike College is dat alle docenten van de Montessori onderbouw en de locatie Kerklaan zich realiseren dat we Cultuurprofielschool zijn, zich bewust zijn van hun aandeel in het cultuurprofiel binnen en buiten hun vak en meewerken aan de verdere ontwikkeling van het cultuurprofiel.

De externe communicatie over het Cultuurprofiel

De rector en de vestigingsdirecteuren melden in hun gesprekken met de externe partners dat we cultuurprofielschool zijn. Op de site van de school is dit duidelijk gemaakt. Ook wordt in de voorlichting naar groep 8-leerlingen gecommuniceerd dat wij cultuurprofielschool zijn. Wij merken dat leerlingen bewust een keuze maken voor onze school vanwege dit profiel. In onze schoolgebouwen zijn diverse uitingen van cultuur te vinden en muzikale en dramatische bijeenkomsten worden druk bezocht, ook door niet-leerlingen en medewerkers.

²⁹ Zie bijlage 4 'Atelier Montessori ob informatie onze vakken' en bijlage 5 'Atelier Montessori ob regulier jaarrooster 2015/2016'

Hoofdstuk 5 Voorwaarden

Het hoofdstuk voorwaarden wordt verder uitgewerkt in een aantal thema's.

Draagvlak

Wij zien dat cultuur ruim wordt gedragen door de meeste collega's. Dit kun je terugzien in de enquête.³⁰

Als wij iets willen organiseren zijn veel collega's bereid om ons hier actief in te ondersteunen. Ook worden zij vaak ingezet als wij daarom vragen door bijvoorbeeld teamleiding of het leerlingenbureau. Om draagvlak te creëren rondom bijvoorbeeld een op te zetten project worden er gerichte inspanningen verricht. Alle partijen worden hierbij betrokken, van leerling tot rector. Een mooi voorbeeld is dat tijdens de CultuurMarathon workshops gegeven worden door leerlingen, professionele kunstenaars en medewerkers vanuit het onderwijs.

Betrokkenheid management

Cultuuronderwijs hoort bij het Zernike College. Het is van belang dat voor langere termijn cultuur een belangrijk deel uitmaakt van het onderwijs. Mede door cultuuronderwijs zorgen wij als school ervoor dat leerlingen breed worden opgeleid. Ze leren creatief te zijn in doen en denken. Om dit als geheel te waarborgen, moeten er faciliteiten en uren blijven voor degenen die betrokken zijn bij het geven van sturing van cultuuronderwijs. Om ervoor te zorgen dat cultuur breed gedragen wordt en blijft, is het van belang dat cultuur met regelmaat terugkomt op de verschillende agenda's van verschillende vergaderingen. Vast en structureel contact tussen de schoolleiding en de cultuurcoördinatoren speelt hierin tevens een belangrijke rol. De schoolleiding is actief betrokken en geeft sturing aan het cultuurprofiel. Arno Moeijes heeft vanuit de directie cultuur in zijn portefeuille en is het eerste aanspreekpunt voor de cultuurcoördinatoren.

Organisatiestructuur & Taken

Voor de organisatie van de cultuureducatie verwijzen wij graag naar de bijlage.³¹ Voor een overzicht van de taken van cultuurcoördinator en koud kunstje verwijzen wij naar de bijlage.³² De sectiehoofden van de kunstvakken zijn betrokken bij het opstellen en bijstellen van het cultuurprofielplan. Alle kunstvakcollega's zijn in grote lijnen op de hoogte van de inhoud en ambities binnen het plan. Ouders en leerlingen kennen de consequenties van het profiel. Wij kiezen voor een open beleid zodat een ieder weet waar hij of zij aan toe is. Wij betrekken leerlingen met een kunstvak in de bovenbouw bij het kiezen van culturele activiteiten. De leerlingenraad betrekken wij nog niet actief bij de organisatie van cultuur, dit is wel een ambitie van ons.

Leeromgeving en digitale didactiek

We volgen en vorderen de leerprestaties van de leerlingen door het digitale systeem Magister. Hierin houden we cijfers en absentie bij. We maken gebruik van een cultuurportfolio op diverse manieren. Hierover hebben wij uitgebreid geschreven in hoofdstuk 2.

Onderwijstijd en cultuurprofiel

De organisatie van ons onderwijs is flexibel om te experimenteren met culturele activiteiten en inzet van docenten om het karakter van ons onderwijs tegemoet te komen. Wij kunnen binnen onze eigen vakken veel experimenteren. Dit doen wij door bijvoorbeeld nieuwe

³⁰ Zie bijlage 28 en 29 'VO Spiegel Helperbrink docenten / Kerklaan docenten'

³¹ Zie bijlage 16 'Organisatie cultuureducatie Zernike College schoolbreed' en bijlage 26

'Urenoverzicht kunst- en cultuurvakken'

³² Zie bijlage 24 'Taakomschrijving cultuuraanjager' en bijlage 23 'Taakomschrijving cultuurcoördinator'

inzichten van onze studiedagen toe te passen in de lessen. Ook kunnen wij altijd gastdocenten uitnodigen in onze les. De school ondersteunt ons hier in.

Financiën

Er is een financieel beleid voor cultuur met een begroting, structureel budget en financiering uit subsidies of sponsoring.³³

Rooster(oplossingen)

Voor een overzicht van onze uren op het gebied van kunst en cultuur verwijzen we naar de bijlage.³⁴ De laatste jaren wordt het vak Kunst Muziek in de vwo bovenbouw steeds meer gekozen. Dit biedt mogelijkheden omdat leerlingen voor twee kunstvakken kunnen kiezen mits één ervan muziek is of een combinatie met een ander vak.

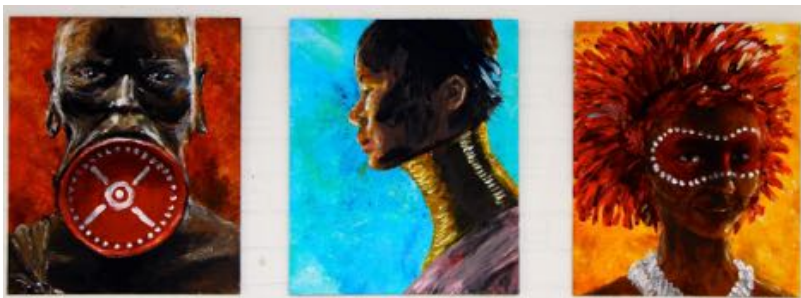
Leerlingen die een andere combinatie willen maken, te weten het vak 'kunst beeldend' en een ander kunst vak of filosofie, O&O, wiskunde D of maatschappijwetenschappen, worden door de kunst beeldend docenten in extra (eigen) uren begeleid, zodat de leerlingen deze keuze toch kunnen maken. Wij vinden het belangrijk dat leerlingen, die bewust voor een dubbel kunstvak kiezen in de bovenbouw, deze mogelijkheid krijgen. Roostertechnisch wordt dit mogelijk gemaakt.

Ruimte

Er is tijd en ruimte voor inhoudelijk overleg voor het formuleren van visie en doelen en samenstelling curriculum. Wij hebben diverse overlegmomenten, die vastgelegd worden in de jaaragenda. Zo is er regelmatig sectieoverleg op locatie, sectiebreed overleg met alle locaties, teamoverleg en er zijn geroosterde werkmomenten.

Subsidie

We vragen incidenteel subsidie aan, vaak bij de VCPS. Dit jaar hebben wij dit twee keer gedaan en beide projecten zijn gehonoreerd. Beide projecten zijn samenwerkingsprojecten met de creative industrie. Dizain Mediacentrale is hiervoor door de Montessori onderbouw benaderd. Bij de samenwerking met Dizain zullen de vakken economie en handvaardigheid betrokken worden, zie hiervoor de bijlage.³⁵ Voor de bovenbouwleerlingen is er een project in voorbereiding met De Biotoop en dan met name met het Centrum Beeldende Kunst Groningen en Onedayartist. Hierbij zijn de vakken onderzoeken en ontwerpen en CKV bij betrokken.³⁶ Voor internationalisering en het Comenius project³⁷ vragen wij eveneens subsidie aan.

³³ Zie bijlage 11 'Financiële middelen Cultuur'

³⁴ Zie bijlage 26 'Urenoverzicht kunst- en cultuurvakken'

³⁵ Zie bijlage 2 en 2a 'Aanvraag subsidie VCPS DiZain'

³⁶ Zie bijlage 1 'Aanvraag subsidie VCPS Creative Industry Biotoop en Zernike College'

³⁷ Zie bijlage 6 'Comenius reis Berlijn 25-29 januari 2016'

Hoofdstuk 6 Evaluatie en Ontwikkeling

In dit hoofdstuk gaan wij in op de voortgang van de cultuurinitiatieven die in de afgelopen vier jaar, sinds de vorige visitatie, gestart zijn. Wij evalueren het kunstonderwijs op verschillende manieren, waarover wij in dit hoofdstuk berichten. Vervolgens gaan wij in op de resultaten van de evaluaties die wij kortgeleden onder collega's hebben afgenomen. Eerst willen wij beginnen met het beschrijven van de realisatie en ambities naar aanleiding van de vorige visitatie.

Realisatie en ambities

Naar aanleiding van de vorige visitatie schrijven wij in het kort wat het Zernike College tot nu toe gerealiseerd heeft naar aanleiding van het advies wat uitgeschreven is door de visitatiecommissie. Ook beschrijven wij onze ambities voor de komende jaren.

Realisatie

Advies uitgebracht door de visitatiecommissie VCPS naar aanleiding van de vorige visitatie in 2012:

Domein Beleid, Visie en Doelen

Het advies was dat de meerwaarde van de cultuurprofilering verder kan worden uitgewerkt.

Er is voor gekozen om met de Montessori onderbouw en de locatie Kerklaan, onderbouw A+, bovenbouw Montessori en bovenbouw studiehuis verder te gaan in het cultuurprofiel.

Domein Randvoorwaarden

Geconstateerd werd dat er beperkte mogelijkheden waren om een kunstvak te kiezen.

Met behulp van de roostermaker en de decaan is er de afgelopen vier jaar gekeken naar de keuzes die leerlingen zouden maken zonder roosterbeperking. Hieruit is gebleken dat er genoeg leerlingen waren om ervoor te zorgen dat Kunst Muziek in de bovenbouw uit de roosterband gehaald kon worden. Hierdoor kunnen leerlingen nu twee kunstvakken kiezen, maar ook dubbelingen met filosofie, wiskunde D en maatschappijwetenschappen. Dit was voorheen niet mogelijk.

Geconstateerd werd dat het dramalokaal op de Westerse Drift ongeschikt was.

Doordat wij sinds dit schooljaar gebruik maken van het nieuwe schoolgebouw op de Kerklaan is de accommodatie voor de kunstvakken sterk verbeterd. Dit geldt ook voor het muzieklokaal. Beide vakken hebben nu de mogelijkheid om gebruik te maken van een ruimer lokaal met geluidsdichte studio's dat verbonden is aan het podium.

Domein Curriculum

Geconstateerd werd dat er meer structurele aandacht voor kwaliteit, invulling en doorlopende leerlijn zou moeten zijn.

Afgelopen twee schooljaren hebben diverse docenten in breed en klein collectief deelgenomen aan het scholingstraject 'Cultuur als Proces'. Hierin was ruime aandacht voor kwaliteit, invulling en doorlopende leerlijn.³⁸

³⁸ Zie bijlage 7 'Cultuur als Proces'

Domein Samenwerking en Communicatie

Geconstateerd werd dat de atelieruren in de externe communicatie een duidelijkere plaats verdienen. Tijdens de afgelopen periode is er meer tijd besteed aan de ateliers. De inhoud van de ateliers, kunst en cultuurstroom en regulier, hebben een prominente plek gekregen binnen de voorlichtingsprogramma's. De activiteiten van de ateliers worden op de site zichtbaar gemaakt.

Ambities

De ambities naar aanleiding van de visitatie van 2012 waren:

- Kunst- en cultuurstroom oprichten op de Montessori onderbouw
- Aandacht voor doorlopende leerlijn
- Uitzoeken mogelijkheden voor meer keuzemogelijkheden voor kunstvak leerlingen

De ambities voor nu naar de toekomst gericht zijn:

- Uitzoeken wat de mogelijkheden zijn wat betreft samenwerking kunstvakken en het technasium en de "creative industry"
- Onderzoeken op welke manier cultuur vormgegeven wordt binnen de drie nieuwe scholen
- Doorlopende leerlijn verder ontwikkelen

Evaluatie kwaliteitszorg

Een evaluatie is een goed instrument om het programma op school en buitenschools aan te vullen of aan te passen. Wij maken gebruik van de VO-spiegel om ons programma te evalueren. Buiten en binnen school vinden er nog op andere manieren evaluaties plaats, zoals door het *TROUW*-rapport over de kwaliteiten van de scholen. Daarnaast door de vergelijking tussen de scholen over de cijfers van het schoolexamen en het centraal examen.

Bij het vak ckv schrijven de leerlingen na elk thema een reflectieverslag. De uitkomst van deze verslagen wordt meegenomen in het vaststellen van het ckv-programma. Verder kent

het kunstonderwijs op het Zernike College evaluatiemomenten. In de beeldende vakken zijn de reflectieverslagen een bron van inspiratie voor de docenten. Bij de kunstvakken komen mondelinge evaluaties van de lesprogramma's voor, die worden ingezet om het lesprogramma te verbeteren.

Bij de CultuurMarathon worden enquêtes gehouden en wordt er binnen de commissie over alle onderdelen geëvalueerd. Dit jaar is er net als andere jaren met het management en de oudercommissie gesproken over de CultuurMarathon. Daar de komende jaren de verschillende scholen hun eigen gezicht willen laten zien, wordt er ook vanuit deze ontwikkeling naar de CultuurMarathon gekeken. De commissie is bezig om een evaluatie te schrijven en een document om te zorgen dat elke onderbouwlocatie weer voor de CultuurMarathon kiest, zie hiervoor de bijlage.³⁹

De onderwijsopbrengsten worden in de gebouwdirectie, de kerndirectie en de teams besproken en verbeteracties worden vastgesteld. De SE- en CE-vergelijkingen worden in de secties besproken.⁴⁰

Er is een verslag over scholen op de kaart: vooral de leerlingentevredenheid is duidelijk af te lezen. Ook de doorstroombmogelijkheden.

<http://www.scholenopdekaart.nl/Middelbare-scholen/2816/Zernike-College-voor-Ath-Havo-Vmbo-Montessori-Groningen/categorie/Algemeen?school=2816&presentatie=1&sortering=2>

Vorig jaar hebben wij onder docenten van alle locaties een enquête gehouden om te onderzoeken hoe zij het cultuurprogramma van het Zernike College ervaren. Aan de hand van de resultaten⁴¹ hebben wij onderstaande conclusies geformuleerd.

Docenten Montessori onderbouw

- Het cijfer voor het kunstprogramma ligt op een 7.8.
- De CultuurMarathon scoort het hoogst als belangrijkste culturele activiteit. Dit is logisch, omdat veel docenten op deze locatie werken een actieve rol in de CultuurMarathon spelen. Daarnaast noemen docenten de ateliers, de kunst & cultuurstroom, de kunstvakken en specifiek het muziekonderwijs als belangrijk onderdelen
- De andere vakdocenten geven op deze locatie aan dat er veel aan kunst en cultuur in hun eigen vak wordt gedaan.

Docenten atheneum+, havo en atheneum bovenbouw

- Het kunstprogramma in de bovenbouw verdient een dikke zeven.
- De CultuurMarathon, de uitwisseling, de muziek activiteiten en de kunstvakken in het algemeen en de vele mogelijkheden binnen school voor kunst en cultuur scoren hoog.
- Andere docenten dan de kunstvakken willen bij het kunstprogramma worden betrokken.
- Er zijn veel tips om het cultuurgehalte van de school te verhogen, we zullen hier als coördinatoren samen met de leiding van de school goed naar kijken.

Leerlingen atheneum+, bovenbouw Montessori en studiehuis

Onder de leerlingen van de Kerklaan hebben we een enquête over het kunst- en cultuurprofiel gehouden. Het aantal leerlingen dat de enquête volledig ingevuld hebben is 190.

De resultaten zijn terug te lezen in de bijlage.

³⁹ Zie bijlage 8 'Cultuurmarathon Evaluatie'

⁴⁰ Zie bijlage 14 'Opbrengstenkaart verschil SE/CE' en 14a 'Resultaten uit Magister 14/15'

⁴¹ Zie bijlage 28, 29 en 30 'VO Spiegel Helperbrink docenten / Kerklaan docenten / Kerklaan leerlingen'

- Het merendeel van de leerlingen hebben (een) kunst en of cultuurvak(ken) dit kan muziek, drama, beeldend, ckv zijn
- Het merendeel van de leerlingen zegt dat er bij niet kunstvakken aan kunst en cultuur wordt gedaan
- Een grote minderheid van deze groep doet iets aan kunst of cultuur buiten school. Hierbij gaat het vooral om muziek en het gaan naar voorstellingen.
- De CultuurMarathon en de uitwisseling scoren hoog op de vraag wat onze school extra doet op het gebied van kunst en cultuur. Deze twee zaken krijgen een pluim, naast de muziekactiviteiten, de kunstvakken en de vele mogelijkheden die worden geboden op school.
- Een groot deel van de geënquêteerde groep zegt dat kunst en cultuur een positief effect heeft op het schoolklimaat. Bij de uitleg zijn diverse meningen te horen: het vakkenpakket is leuker met een kunstvak, er wordt mooi werk in school opgehangen, er zijn meerdere visies te horen, kunst zorgt voor meer diversiteit.
- De tips die hoog scoren zijn meer culturele activiteiten bezoeken en meer kunst in de lokalen. Op de Westerse Drift hebben de gangen altijd vol gehangen met kunst van leerlingen. Op de Kerklaan moet dit nog groeien. Sinds augustus zijn we in dit gebouw betrokken. Ook meer uren voor de kunstvakken, meer cultuur laten zien en ckv leuker of interessanter maken scoren relatief hoog.

Onze ambitie is om de enquête uit te zetten onder de Montessori onderbouwleerlingen.

